

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΟΣ.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ ΤΗ ΕΝΝΑΤΗ ΚΥΡΙΑΚΗ.

Εἰς πᾶσαν μὲν ὑπόθεσιν ἢ ἀσυμφωνία ἐλάβην ἐξαισίαν προξενεῖ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἡ δὲ εἰς τὰ περὶ πίστεως ἀσυμφωνία καὶ ὀλεθρον παντελῆ ἐπιφέρει εἰς τὰς τῶν πιστευόντων ψυχὰς· διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ θεόπνευστος Παῦλος ἔμαθεν, ὅτι οἱ Κορινθιοὶ ἐσχίσθησαν εἰς διάφορα κόμματα, πολλὰ ἔγραψε πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν σχισμάτων αὐτῶν, ἀγωνιζόμενος, ἵνα ὀλοκλήρως ἐκσπάσῃ τῶν σχισμάτων τὰς ρίζας, καὶ πρῶτον μὲν παρέστησεν εἰς αὐτοὺς, ὡς ἠκούσαμεν τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν, ὁποῖαν ἀμαρτίαν ἐποιοῦν αὐτοὶ, ἄλλοι μὲν λέγοντες, ὅτι εἰσὶ τοῦ Παύλου, ἄλλοι δὲ τοῦ Ἀπολλῶ, ἄλλοι δὲ τοῦ Κηφᾶ· ἐπειτα πολλὰς ποιήσας παρεκβάσεις, ἐπαγέρχεται πάλιν εἰς τὸν πρῶτον σκοπὸν, καὶ ἐλέγχει αὐτοὺς ὡς σαρκικοὺς, ἡγουν ὡς φρονοῦντας σαρκικὰ καὶ οὐχὶ πνευματικὰ φρονήματα. » Ὅταν γὰρ λέγῃ τις· » ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου· ἕτερος δὲ, ἐγὼ Ἀπολλῶ· οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε ; Ταιουτο-

τρόπως ἐλέγχει αὐτοὺς· μετὰ δὲ ταῦτα, ἵνα πληροφόρησῃ αὐτοὺς, ὅτι παραλόγως σχίζονται, καυχώμενοι ἐν τοῖς τῶν διδασκάλων αὐτῶν ὀνόμασι, διερμηνεύει τίς ἦν αὐτός, καὶ τίς ὁ Ἀπολλῶ, οἷτινες κατὰ πρῶτον ἐδίδαξαν αὐτοὺς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. » Τίς οὖν, λέγει, ἐστὶ Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι, δι' ὧν ἐπί- » ρεύσατε, καὶ ἐκάστω, ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν, » Ἐγὼ ἐφύτευσά, Ἀπολλῶς ἐπότισεν· ἀλλ' » ὁ θεὸς ἠῤῥξανεν. Ὡστε οὔτε ὁ φυτεύων » ἐστὶ τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων » ἐν εἰσίν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν » λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον ». Ταῦτα δὲ εἰπὼν, προστίθησιν εὐθὺς τὸ, » θεοῦ γὰρ » ἐσμεν συνεργοί, » καὶ τὰ ἐξῆς ὅσα σήμερον ἀνεγνώσθησαν. Περὶ τούτων δὲ μετὰ τασαύτης συντομίας καὶ τοιαύτης συνθήκης ὀνομάτων λαλεῖ, ὥστε ἀναγκαιῶς ζητεῖται ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ προσοχὴ ἵνα κατανοηθῇ ἡ τούτων ἔννοια.

ἡμεῖς οὖν προβάλλομεν τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἡμῖν ἐρμηνείαν· ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀφιερῶσατε τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὴν ταύτης ἀκρόασιν.

1. Κορ. 3.
9.

Ἄδελφοί, θεοῦ ἐσμὲν συνεργοὶ θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐξε.

Ἄνθρωποι ἦσαν οἱ ἀπόστολοι, καθὼς καὶ ἡμεῖς. Πῶς οὖν λέγει, » θεοῦ ἐσμὲν » συνεργοὶ ; ὁ ἄνθρωπος συνεργὸς τοῦ θεοῦ; τοῦτο φαίνεται ἄτοπον. Ἐὰν ὁμοῦς στοχασθῆς τὴν ἀληθινὴν σημασίαν τοῦ συνεργοῦ, βλέπεις, ὅτι ἐστὶν ὀρθὸν καὶ εὐτακτὸν· συνεργὸς ἐστὶν ὁ μετὰ ἄλλου τινὸς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔργον ἐργαζόμενος· κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν ὁ δοῦλος γίνεται συνεργὸς τοῦ δεσπότη, καὶ ὁ στρατιώτης τοῦ βασιλέως· τὸ ἔργον ὁμοῦς εἰς τὸν δεσπότην, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν δοῦλον, εἰς τὸν βασιλέα, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν στρατιώτην ἀναφέρεται· ὁ Παῦλος πρῶτον ὠνόμασεν ἑαυτὸν διάκονον, ἦγον ὑπηρέτην, ὁμοίως καὶ τὸν Ἀπολλῶ. » Τίς ἐστὶν εἶπε, Παῦλος, » τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι, ἔπειτα, εἶπε· » θεοῦ ἐσμὲν συνεργοὶ », ἵνα φανερώσῃ, ὅτι ὁ θεὸς καὶ αὐτοὶ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔργον εἰργάζοντο, τὴν σωτηρίαν δηλαδὴ τῶν ἀνθρώπων· ὁ μὲν θεὸς ὡς δεσπότης καὶ βασιλεὺς, αὐτοὶ δὲ ὡς δοῦλοι καὶ ὑπηρέται· ἐπειδὴ δὲ προλαβὼν ἐλάλησε μεταφορικῶς εἰπὼν, ὅτι αὐτὸς ἐφύτευσεν, ἦγον αὐτὸς πρῶτος ἔθηκεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν τῆς πίστεως τὸν λόγον, ἀκολουθεῖ τὴν μεταφορὰν, λέγων· » θεοῦ γεώργιον,

1. Κορ. 3.
6.

» θεοῦ οἰκοδομὴ ἐξε ». Ὑμεῖς, λέγει, ὦ Κορινθιοί, ἐστὲ γεώργιον θεοῦ, τουτέστι φυτεία, ἣν ἐφύτευσεν ὁ θεός, ἢ ὡς εἶπεν ὁ Ἡσαΐας, « Φύτευμα Κυρίου εἰς δόξαν ». Οἰκοδομὴ θεοῦ ἐστε, καθότι ὑμεῖς ἐστε ἢ ὑπὲρ αὐτοῦ οἰκοδομηθεῖσα ἐκκλησία. Βλέπε δὲ, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα, γεώργιον καὶ οἰκοδομὴ, ἐλέγχουσι τὴν τοῦ σχίσματος αὐτῶν παραλογίαν. Ἐὰν τὸ φυτὸν σχισθῆ, ξηραίνεται· ἐὰν ἡ οἰκοδομὴ σχισθῆ, συντριβεται· ἐπειδὴ ἦσαν καὶ γεώργιον θεοῦ, καὶ οἰκοδομὴ θεοῦ, παραλόγως ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἔλεγον, ὅτι εἰσὶ τοῦ Παύλου, ἄλλοι δὲ, τοῦ Ἀπολλῶ, ἄλλοι δὲ, τοῦ Κηφᾶ. Παραλόγως ἐσεμνύοντο καὶ ἐκαυχῶντο ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν συνεργῶν καὶ διακόνων, καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὠνόμασεν αὐτοὺς οἰκοδομὴν θεοῦ, τὸν περὶ τῆς οἰκοδομῆς λόγον ἀκολουθεῖ, λέγων·

1. Κορ. 34

Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλέπετω, πῶς οἰκοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

1. Κορ. 3.
10.

11.

Μὴ νομίσης, ὅτι ὁ Παῦλος ἐπαινεῖ ἑαυτὸν, λέγων, ὅτι ἐστὶ « σοφὸς ἀρχιτέκτων ». Διότι αὐτὸς οὐκ ἀναφέρει τὸν ἔπαινον εἰς

ἑαυτὸν, ἀλλ' εἰς τοῦ θεοῦ τὴν χάριν « Κα-
 » τὰ τὴν χάριν, λέγει, τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖ-
 » σάν μοι ». Ἡ χάρις, λέγει, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ
 θεός, αὐτὴ ἐσόφισέ με, αὐτὴ κατέστησέ με
 σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ ὠδήγησέ με, ἵνα
 θάλω θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς, ἥγουν τῆς
 ἐκκλησίας, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τουτέστι
 τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ ὁμολογίαν· αὐ-
 τὸς δὲ ὁ Χριστὸς πρὸ τοῦ Παύλου ἔβαλε
 τοῦτον τὸν θεμέλιον εἰς τὴν ἀγίαν αὐτοῦ
 ἐκκλησίαν· διότι, ὅταν ὁ Πέτρος ὠμολόγη-
 σε καὶ εἶπε· « Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ
 » θεοῦ τοῦ ζῶντος », τότε ὁ Χριστὸς ἀπο-
 κριθεὶς εἶπε· « Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ
 » τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν ».
 Ὅπερ ἐστίν, αὐτὴ ἡ ὁμολογία σου ἔσεται
 τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλη-
 σίας· ἄλλον, λέγει ὁ Παῦλος, θεμέλιον πλὴν
 τούτου, ὅστις ἐστίν ἢ εἰς Χριστὸν πίστις
 καὶ ὁμολογία, οὐδεὶς, τουτέστιν οὐδὲ ἄν-
 θρωπος οὐδὲ ἄγγελος δύναται θεῖναι. Ἐὰν
 ἐάλλῃς ἄλλον θεμέλιον πλὴν τούτου, ἥγουν
 εἰάν ἡ διδασχὴ σου οὐχ' ὑπάρχη τεθεμελιω-
 μένη ἐπάνω εἰς τοῦτο τὸ δόγμα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς
 Χριστὸς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, εἴτι ἂν δι-
 δάξῃς, οὐκ ἔστιν εὐσεβές, ἀλλὰ τῆς εὐσε-
 βείας ἀλλότριον, καὶ ξένον τῆς ἀληθείας
 καὶ ψυχόλεθρον· ἐγὼ μὲν, λέγει, ἔβαλλον
 τοῦτον τὸν θεμέλιον ὑπὸ τῆς δοθείσης μοι
 χάριτος φωτισθεὶς, ἄλλος δὲ, ἥγουν ἄλλος
 εὐσεβῆς διδάσκαλος καὶ ποιμὴν τῆς ἐκ-
 κλησίας καὶ μυσταγωγός, » Ἐποικοδομεῖ »
 εἶπουν ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τούτῳ στηριζόμενος,
 σαφηνίζει καὶ διδάσκει τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ

Χριστοῦ δόγματα. « Ἐκαστος δὲ βλεπέτω,
 » πῶς ἐποικοδομεῖ ». Καθεὶς δηλονότι τῶν
 ἱεροκηρύκων, ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα προσέχη,
 καὶ μετὰ πάσης ἀκριβείας παρατηρῇ τὰ
 ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα, ὅπως ἡ διδασκα-
 λία αὐτοῦ καθαρεύῃ ἀπὸ τῶν ζιζανίων πα-
 σῶν τῶν αἱρέσεων καὶ πάσης δεισιδαιμονίας,
 ὑπάρχῃ δὲ σύμφωνος τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας.

Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θε-
 μέλιον τοῦτον, χρυσὸν, ἄργυρον, κα-
 λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, κα-
 λάμην. Ἐκάστου τὸ ἔργον φανε-
 νερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δη-
 λώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται,
 καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον, ὁποῖόν ἐστι,
 τὸ πῦρ δοκιμάσει. Εἴτινος τὸ ἔρ-
 γον μένει, ὃ ἐπωκοδόμησε, μισθὸν
 λήψεται. Εἴτινος τὸ ἔργον κατα-
 καήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ
 σωθήσεται, οὕτω δὲ, ὡς διὰ πυρός.

Τινὲς μὲν τῶν παλαιῶν ἐκλαμβάνουσι
 ταῦτα τὰ δυσνόητα ἀποστολικά λόγια, ὡς
 ἀναφερόμενα πρὸς τοὺς διδασκάλους, καὶ
 πρὸς τὰ εἶδη τῆς τούτων ὀρθοδόξου καὶ
 σωτηριώδους, ἢ κακοδόξου καὶ ψυχοφθόρου
 διδασκαλίας· τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἀναφέ-
 ρονται πρὸς πάντας τοὺς πιστοὺς, καὶ πρὸς
 τὰ εἶδη τῶν ἀρετῶν, ἢ τῶν ἀμαρτημάτων
 αὐτῶν· πρὸς κατανόησιν δὲ πάντων τῶν
 προκειμένων λόγων ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα κατὰ

1. Κορ. 8.
12.

13.

14.

15.

Βασ. ἐν κ.
ε. Ησ. καὶ
Ἀμβρ. ἐν
κ. 3. τῆς
πρὸς Κο-
ρινθ. ὁ-
ριθ. ὁ-
ριγ. ἐν 5.
οὐλ. 6. εἰς
τὴν ἐξ-
ημ. καὶ ἱε-
ρών. ἐν 6.
1. κατὰ
ἰωβιν. καὶ
Χρυσ. Θε-
σσω. Οὐ-
κουμ. Θεει-
ολ. ἐν κ. 3.
τὰς πρὸς
Κορινθίους.

μέν τὴν γνώμην τῶν πρώτων νοήσωμεν, ὅτι ὁ μὲν χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος καὶ οἱ λίθοι οἱ τίμιοι σημαίνουσι τὴν λαμπρὰν καὶ θεόσδοτον καὶ πανέντιμον τῆς ὀρθόδοξου πίστεως διδασκαλίαν· τὰ δὲ ξύλα καὶ ὁ χόρτος καὶ ἡ καλάμη, τὰ ἄκαρπα καὶ εὐτελῆ καὶ ὀλέθρια τῶν αἰρετικῶν μαθήματα· τὸ δὲ, « Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει » τὸν καιρὸν, ὅστις δηλοποιεῖ τὰ πράγματα, καὶ ἀποκαλύπτει ποῖα εἰσι τὰ ἀγαθὰ, καὶ ποῖα τὰ πονηρὰ, καθὼς τὸ πῦρ, ποῖα σώματα εἰσι δύσφλεκτα, καὶ ποῖα εὐκολόκαυστα· ὁ δὲ λόγος, « Τὸ πῦρ δοκιμάσει, » τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φωτισμὸν τοῦ παναγίου πνεύματος, τοῦ ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν δοθέντος, δι' οὗ οἱ εὐσεβεῖς διακρίνουσι τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν ἀπὸ τῆς διεστραμμένης. Τὸ δὲ, « Ὡς διὰ πυρός, » τὴν θλίψιν, ἣν προξενεῖ εἰς τοὺς αἰρετικούς ὁ ἔλεγχος τῆς ἐκκλησίας, ἐπειδὴ ὡς πῦρ καίει ἡ θλίψις, κατὰ τὸ, « Διήλθομεν διὰ πυρός καὶ ὕδατος ». Εἰς δὲ τὸ, « Σωθήσεται, » ἀνάγκη εἶναι, ἵνα ὑπονοήσωμεν, τὸ, ἐὰν μετανοήσῃ, καθὼς ὑπονοεῖται καὶ εἰς τὸ, « Παραδοῦναι τὸν » τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ » τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. » Κατὰ δὲ τὴν γνώμην τῶν δευτέρων, νόησον ἀντὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθων τιμίων, τὰς κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ ἔργον κατορθουμένας ἀρετάς· ἀντὶ δὲ ξύλων καὶ χόρτου καὶ καλάμης, τὰ ἐν διανοίᾳ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τελούμενα ἀμαρτήματα· ἀντὶ δὲ τοῦ, « Ἡ γὰρ ἡμέ- » ρα δηλώσει, » τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς

κρίσεως, ἣτις ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, ^{Δευ. 7. 10.}
 « Καθότι ποταμὸς πυρὸς εἴλκεν ἔμπροσθεν » αὐτοῦ, » ἤγουν τοῦ κριτοῦ, ὡς εἶπεν ὁ μέγας προφήτης Δανιήλ. Ἀντὶ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ δοκιμάζοντος ἐκάστου τὸ ἔργον, ὁποῖόν ἐστι, τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοκρίσιαν νόησον· « Ἐν γὰρ τῷ πυρὶ Κυρίου, λέγει ^{Ησ. 66. 16.} » ὁ Ἡσαΐας, κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ ». Ἀντὶ δὲ τοῦ, » Σωθήσεται, οὕτω δέ, « ὡς διὰ πυρός, » μὴ νομίσης τὸ, σωτηρίας ἀπολαύσει, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός, ἀλλὰ σῶος διαφυλαχθήσεται, κατὰ τὸ, « Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ^{Περσ. 2. 40.} » ταύτης. » Ἄφθαρτος δηλονότι διαφυλαχθήσεται, οὕτω δὲ ἄφθαρτος, ὥς φλέγεσθαι διὰ τοῦ πυρός τῆς αἰωνίου καλᾶσεως. Κατὰ τὴν τῶν πρώτων οὖν γνώμην ταῦτα διδάσκει ὁ θεῖος ἀπόστολος. Ἐάν τις τῶν διδασκάλων ἐπάνω εἰς τοῦτον τὸν θεμέλιον τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως στηριζόμενος, διδάσκει διδασκαλίαν εἴτε ὀρθόδοξον, εἴτε κακόδοξον, γινωσκέτω, ὅτι τοῦ καθενὸς ἡ διδασκαλία φανερωθήσεται, ὁποῖα ἐστὶ· διότι ἡ προαγωγή τοῦ καιροῦ ἀποκαλύπτει αὐτήν· ὁ δὲ ζῆλος τοῦ παναγίου πνεύματος, καὶ ἡ διάκρισις τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὐσεβῶν δοκιμάσει καὶ ἀνακρινεῖ τὸ, πότερον, ὀρθὰ εἰσιν, ἢ διεστραμμένα τὰ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα, καὶ ἐὰν μὲν ἡ διδαχὴ αὐτοῦ μετὰ τὴν δοκιμὴν καὶ ἐπίκρισιν τῆς ἐκκλησίας διαμένῃ ἀκατάκριτος καὶ ἀκατηγόρητος, ἀπολαύσει μισθοῦ, τῆς παρὰ θεοῦ δηλονότι ἀνταποδόσεως, καὶ τοῦ ἐπαίνου τῆς ἐκκλησίας· ἐὰν δὲ ἡ ἐκκλησία κρίνη

Ψαλ. 65.
12.

1. Κορ. 5.
5.

αὐτὴν αἰρετικὴν καὶ κακόδοξον, αὐτὴ μὲν ἢ διδαχὴ ζημιωθήσεται, τουτέστι κατακριθήσεται καὶ καταδικασθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται οὐχὶ διὰ πυρὸς, ἀλλ' οὕτως ὡς διὰ πυρὸς, ἦγουν διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ τῶν ἐπιτιμιῶν τῆς ἐκκλησίας, εἰς δηλαδὴ μετανοήσῃ. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν γνώμην, ὁ ἀπόστολος διδάσκει τὰ ἐξῆς· εἰάν τις τῶν πιστῶν θεμελιούμενος ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς εἰς Χριστὸν πίσεως, καὶ διὰ τοῦ νοῦ καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐποικοδομῆ, ἦγουν πράττη εἴτε τῆς ἀρετῆς, εἴτε τῆς ἀμαρτίας τὰ ἔργα, γινωσκέτω, ὅτι αἱ πράξεις τοῦ καθενὸς φανερωθήσονται· διότι ἡ ἐσχάτη ἡμέρα τῆς κρίσεως, παρῶρησιαζομένη μετὰ τοῦ πυρὸς τῆς θείας δικαιοσύνης, ἀνακαλύπτει πάντα· αὐτὸ δὲ τὸ πῦρ, ἦγουν αὐτὴ τοῦ θεοῦ ἢ δικαιοκρισία διακρίνει, ὁποῖόν ἐστὶ τὸ ἔργον ἐκάστου, ἀγαθὸν δηλαδὴ, ἢ πονηρόν. Ἐάν δὲ μετὰ τὴν δοκιμασίαν καὶ κρίσιν τοῦ θεοῦ τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου μὲν ἀκατάκριτον, λήψεται μισθόν, τουτέστι τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν· εἰάν δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ κριθῆ ἄξιον πυρὸς, ἐκεῖνο μὲν ζημιωθήσεται, ἦγουν ἐξουδενωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, τουτέστι σῶος διαφυλαχθήσεται, ἵνα παραδοθῆ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς κολάσεως. Βλέπετε δὲ, πῶς πρῶτον μὲν ἠλεγξε τοὺς ἀπ' ἀλλήλων σχισθέντας Κορινθίους, ὡς ἠκούσατε ἐν τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ· ἔπειτα, ὡσπερ ὑποπτεύομενος μήπως καὶ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν εἰσι τῶν σχισμάτων παραίτιοι, ἐνουθέτησε καὶ αὐτούς, καὶ ἐφοβέρισε διὰ τῶν προκει-

μένων λόγων. Μετὰ δὲ ταῦτα κατεσκεύασα καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν, δι' ἧς πάλιν ἐλέγχει τοὺς σχισθέντας, λέγων·

Οὐκ οἶδατε, ὅτι γὰρ θεοῦ ἐστε,^{1. Κορ. 3. 16.}
καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν
ὑμῖν; Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει,^{17.}
φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς
τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε
ὑμεῖς.

Προλαβὸν εἶπε· « Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστὶ »
ἐφανέρωσε δὲ, καὶ ποῖόν ἐστι τὸ θεμέλιον
ταύτης τῆς θείας οἰκοδομῆς, εἰπὼν· « Θε-^{1. Κορ. 3. 9. 11.}
» μέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι
» παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ
» Χριστός. » Νῦν δὲ λέγει, ὅτι αὐτὴ ἡ
οἰκοδομὴ, ἢ ἔχουσα θεμέλιον τὸν Ἰησοῦν
Χριστὸν, ἐστὶ ναὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸς
ὁ τοῦ θεοῦ ναὸς εἰσιν αὐτοὶ οἱ εἰς Χριστὸν
πιστεύσαντες. « Οὐκ οἶδατε, λέγει, ὅτι
» ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ
» οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός
» ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. » Ταῦτα δὲ^{1εζ. 37. 27.}
καὶ οἱ προφῆται εἶπον, καὶ αὐτὸς ὁ μονογενὴς
τοῦ θεοῦ υἱός· διότι ὁ μὲν προφῆτης Ἰεζε-
κιὴλ ὡς ἐκ στόματος τοῦ θεοῦ ἐδίδαξε,
λέγων· « Καὶ ἔσται ἡ κατασκηνοσὶς μου
» ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς θεός, καὶ
» αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. » Ὁ δὲ Ἰησοῦς
Χριστός εἰς τὸν ἀγαπῶντα αὐτὸν ὑπεσχέθη,
λέγων· « Καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ^{1ωάν. 14. 23.}
» μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. » Σιωπᾶ δὲ
τὸ συμπέρασμα ὁ ἀπόστολος, ἐπειδὴ ἐστὶ

φανερὸν· διότι, εἰ ἦσαν ναὸς θεοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ κατῴκει ἐν αὐτοῖς, ἐπειδὴ εἷς ἐστὶν ὁ θεὸς, ἀνάγκη ἦν, ἵνα καὶ αὐτοὶ μὴ σχίζωνται ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ μένωσιν ἀδιάσπαστοι ἀπὸ τῆς ἐνότητος τῆς πίσεως. Σιωπᾷ τὸ συμπέρασμα, ἵνα ἐπιφέρῃ τὸν φοβερισμόν, καὶ δι' αὐτοῦ ἐκρρίζώσας τὸ σχίσμα, ἐνώσῃ τὰ κεχωρισμένα μέλη·

» Εἴτις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τὸν αὐτόν, λέγει, ὁ θεός. » Κατὰ δὴ δύο δὲ τρόπους φθειρομεν τοῦτον τὸν ἅγιον ναόν, ἢ φθείροντες τὸν θεμέλιον αὐτοῦ, τουτέστι διδάσκοντες καχόδοξα δόγματα, ἀντὶ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ δεισιδαιμονίας ἀντὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως· ἢ φθείροντες αὐτὴν τὴν οἰκοδομήν, τουτέστι, ἐργαζόμενοι τὰς θεοσυγεῖς ἁμαρτίας ἀντὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἀρετῶν.

Ἐὰν δέ τις τοιοῦτοτρόπως φθείρῃ τὸν ἅγιον τοῦ θεοῦ ναόν, τοῦταν φθερεῖ, ἤγουν ἀπολέσει καὶ ἐξαφανίσει ὁ θεός· ἔδωκε δὲ ὁ θεός περὶ τούτου παράδειγμα φρικτὸν, τὸν Ἄρειον καὶ τὸν Ἰούδαν. Αὐτοὶ ἐφθείραν τὸν ναόν τοῦ θεοῦ τὸν ἅγιον, ὁ μὲν Ἄρειος διδάξας τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἑτεροοῦσιον τῷ πατρὶ αὐταῦ· ὁ δὲ Ἰούδας ἐποικοδομήσας ἐν ἑαυτῷ φιλαργυρίαν καὶ προδοσίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ ὁ μὲν Ἄρειος ἐφθάρη, ἐκρρέυσας πάντα τὰ ἔγκατα καὶ τὰ σπλάγχνα καὶ πᾶσαν τὴν ἔσω οὐσίαν αὐτοῦ σὺν τῇ μιαρᾷ αὐτοῦ ψυχῇ· ὁ δὲ παράνομος Ἰούδας, ἐκουσίως ἀπαγχονισθεὶς· διότι, ἀφ' οὗ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν,

« Ἄπελθὼν ἀπήγγξατο. »